

Pogovor s Katarino Morano, režiserko filma Benjamin (2011)

Z režiserko Katarino Morano smo se o njenem prvem študijskem filmu pogovarjali na spletnem strokovnem usposabljanju ABC dokumentarnega filma – A (24. 11. 2020). Pogovor je vodila Petra Gajžler.

Kako po vaših izkušnjah prisotnost režiserja vpliva na dogajanje na filmskem setu?

Najbrž je to močno odvisno od filma. Pri Benjaminu je bilo več pristopov, ker je bil to moj prvi študijski film in sem se na njem učila. Med spoznavanjem dokumentarnega filma in Benjamina sem malo spreminjala svoje pristope. Najprej sem želela biti bolj neopazna, ker so mi bili vseč dokumentarni filmi, ki samo spremljajo kot »muha na zidu«. Potem pa sva se z Benjaminom ujela in je bil najbolj čaroben ravno ta stik, ki sva ga imela. Benjamin ima po eni strani precej težav z navezovanjem stikov, ko pa naveže stik, je zelo direkten, prisoten, močen in srčen. Midva sva se zelo ujela, predvsem pa se je zelo zaljubil v kamero. Tako sem videla, da je bil najlepši in najtoplejši ravno stik med njim in kamero. Ko sem hodila k njemu, si nisem mislila, da se bo tako hitro sprostil in povezal z mano in s kamero. Če bi to vedela, bi poskrbela, da bi bili posnetki že od začetka kvalitetni, saj sem na začetku snemala zgolj za vajo. Tisti posnetki so bili zato precej neuporabni, saj sama ne snemam tako dobro, da bi film posnela sama. Skrbelo me je, kako se bo Benjamin ujel s snemalcem Maksom, ampak se je zelo dobro, saj je imel Maks še večjo in boljšo kamero. Kot režiserka sem se nato umaknila, sem bila pa vseeno prisotna. S snemalcem sem se pogovarjala, kaj želim, in potem sem se umaknila iz prizorov, ko sta jih z Benjaminom snemala. Na neki način sem torej režirala Maksa, da je znal ravnati z Benjaminom, hkrati pa je režiral tudi Benjamin, ki je imel o vsem skupaj čisto svojo idejo, kar se mi je pa sploh zdelo zelo dobro. Če bi zdaj še enkrat montirala, bi pustila v filmu večinoma samo stvari, ki niso bile načrtovane.

Zanimivo, da ste to izpostavili, saj se velik del dokumentarnega filma zgodi v montaži. Ste si pred začetkom snemanja načrtali zgodbo ali ste film ustvarili v montaži?

Mislim, da je bilo zelo jasno, kaj si od filma želim. Sem bila pa še študentka in me je bilo strah, da bi ga uničila. Zdaj bi si bolj zaupala in bi šla »do konca«. Benjamin je tudi zelo karizmatičen in se sam zelo dobro predstavi in pri tem ne potrebuje nikogar drugega, saj so v njegovem svetu težava predvsem drugi ljudje. On sam s sabo je super fant. Zdi se mi, da sem se v montaži malo izgubljala pri formi, saj sem imela veliko posnetkov načrtovanih, pravi biseri pa so bili prav tisti nenačrtovani, tisti pristni stik z Benjaminom. Preveč sem se bala odstopiti od načrtanega. Montaža je bila torej boj med načrtovanim in spontanim.

Kako ste pravzaprav prišli na idejo za film? Kje ste dobili navdih? Ste Benjamina poznali že od prej?

Benjamina sem poznala, ampak ne osebno – veliko sem slišala o njem od znanca, zato sem si ga zelo želela spoznati. Kot filmar in tudi radoveden človek imaš ves čas neke ideje, kaj vse te zanima, in meni je v glavi ostala ta zastavica, da želim spoznati Benjamina in z njim narediti nek intimen portret, saj tudi mene zanimajo taki filmi. Pri filmu mi je pomembno, da se povežem z likom, da je ta povezava obojestranska in nisi kot motnja, temveč delček življenja preživiš skupaj in drug drugemu nekaj daš. Zato sem se odločila, da naredim ta film, saj sem iskala tak stik. Z Benjaminom sva se ujela in nastal je film.

Kako je Benjamin reagiral, ko je videl film?

Zelo mu je bil všeč. Ogledali so si ga v šoli in takrat so ga sošolci prvič slišali govoriti. Oni niso vedeli, da sploh govori. Sicer je zelo zgovoren, v šoli pa ne govori. Zdi se mi, da mu je to pomagalo, da je naredil ta korak, da se je tudi pred sošolci bolj odprl. Potem je film kazal na vseh družinskih srečanjih in so ga že vsi imeli dovolj. (smeh)

Ali z Benjaminom ohranjata stik in kakšen je vajin odnos danes?

Ja, imam stik, ampak ne tak, kot bi si ga želela. Z Benjaminom sem se zelo ujela, z njegovo mamo pa sva se sicer ujeli, vendar ne na neki ideološki ravni, zato se iz tega ni moglo razviti veliko prijateljstvo. Z Benjaminom si še danes občasno dopisujeva, a je komunikacija z njim po računalniku izjemno otežena. Z njim je lepo preživljati čas in enostavno biti, vstopiti v njegov svet, ki je res čudovit. Z Benjaminom samo si in to je vse, kar potrebuješ in kar lahko. To je neka čarovnija in ta izkušnja mi je dala ogromno. Zelo mi je žal, da nimava pogostejših stikov, imam pa občutek, da se bova še kdaj srečala.